

अभ्यास पुस्तिका-७

१. तुझा सूर्य उगवे

- प्र. १. १. फुलांतून देवाचा सुगंध लहरत राहो असे कवी म्हणतो. २. वृक्ष थकलेल्या मुसाफिरांना छाया देतो.
३. कवी जगात जातपात, भेद, द्वेष यांच्या भिंती नको असे म्हणतो. ४. देवाची भेट जीवनाच्या विकासात घेतो असे कवी म्हणतो.
५. कवी सूर्यदेवतेचे गीत गातो. ६. प्रेम सुरांतूनी वाहून नेतो.
- प्र. २. या प्रश्नांचे उत्तर विद्यार्थ्यांनी पाठ्यपुस्तकात पाहून लिहावेत.
- प्र. ३. १. दरवाजे २. रान ३. तुरे ४. पाखरे
- प्र. ४. १. Song २. God
- प्र. ५. १. चूक २. बरोबर ३. चूक
- प्र. ६. १. रवी २. सावली ३. हस्त ४. नील
- प्र. ७. १. खाली २. माझे ३. काळा ४. होय

२. संत तुकाराम

- प्र. १. १. वारकरी मंडळी टाळ, मृदंग वगैरे घेऊन देवळात जमली. २. वारकरी तुकारामांची वाट पाहत होते.
३. तुकारामांनी वारकऱ्यांना भोपळा दिला. ४. तुकोबांच्या पत्नीचे नाव जिजाऊ होते.
५. सर्व वारकरी तुकोबांच्या घरी गेले. ६. जिजाऊने भोपळ्याची भाजी केली होती.
- प्र. २. १. आपल्यातील दोष जाण्यासाठी मन प्रसन्न ठेवावे, वाईट विचार मनात आणू नयेत, आचरण चांगले ठेवावे म्हणजे सारे दोष निघून जातात.
- प्र. ३. १. चूक २. बरोबर ३. बरोबर
- प्र. ४. १. तरू २. वृद्ध ३. काया ४. विकास
- प्र. ५. १. एकजण तुकोबांना म्हणाला. २. तुकोबा सर्व वारकऱ्यांना म्हणाले. ३. तुकोबा सर्व वारकऱ्यांना म्हणाले.
- प्र. ६. १. आषाढी २. 'तुकोबाच' ३. तुकोबा ४. पांडुरंगाचं

३. थोर गणिती रामानुजन

- प्र. १. १. रामानुजन यांचा आवडता विषय गणित होता. २. पोटापाण्याचा प्रश्न सोडविण्यासाठी रामानुजन यांनी नोकरी पत्करली.
३. जगभर प्रसिद्धी मिळाली तेव्हा ते ३० वर्षाचे होते. ४. शाळेत शिक्षण अधिकारी आले होते.
५. अधिकाऱ्याचे लक्ष शेवटच्या बाकावर बसलेल्या मुलाकडे गेले. ६. रामानुजन यांचा जन्म २२ डिसेंबर १८८७ रोजी एरोड गावी झाला.
- प्र. २. १. आकडेमोड २. काळासावळा ३. स्वस्थ ४. छंदच ५. एरोड ६. लेख
- प्र. ३. १. चूक २. बरोबर ३. चूक
- प्र. ४. १. हिंमत २. शरीर
- प्र. ५. १. स्वाभिमाना २. भेकड ३. अशांती ४. अपवित्र
- प्र. ६. १. मैत्रीण २. सासू
- प्र. ७. १. झरे २. वारे

४. लपंडाव

- प्र. १. १. बाळ चाफ्याच्या झाडावर फूल होऊन फुलणार आहे. २. बाळ झाडाच्या फांदीवर, कोवळ्या पानांवर लोळणार आहे.
३. चाफ्याच्या झाडाखालून आई येणार आहे. ४. संध्याकाळी दिवा लावून आई गोठ्यात जाणार आहे.
५. पुस्तकावर बाळाची छोटीशी सावली पडणार आहे. ६. बाळ फुलांचा खेळ खेळणार आहे.
- प्र. २. कवितेच्या ओळी विद्यार्थ्यांनी स्वतः पूर्ण कराव्यात.
- प्र. ३. १. पाणी २. निर्दय ३. हद्द ४. बगीचा
- प्र. ४. १. अमंगल २. प्रकाश ३. मवाळ ४. तोटा
- प्र. ५. १. झरे २. डोंगर
- प्र. ६. १. काकी २. वहिनी
- प्र. ७. १. चूक २. बरोबर ३. बरोबर ४. चूक

५. परतफेड

- प्र. १. १. श्रीमंत माणसाचा स्वभाव महाकंजूष होता. २. कवी निराश झाला.
३. श्रीमंताला कवीने कविता ऐकविल्या. ४. श्रीमंताला बिरबलाने धडा शिकवला.
५. श्रीमंताची चुळबूळ वाढत होती. ६. सारेजण बिरबलाकडे कौतुकाने पाहू लागले.
- प्र. २. १. चूक २. कौतुकाने ३. निमंत्रण ४. प्रसन्न ५. बक्षीस ६. जेवायला
- प्र. ३. १. बरोबर २. चूक ३. चूक ४. बरोबर ५. बरोबर
- प्र. ४. १. सोबत २. शिक्षक
- प्र. ५. १. रात्र २. गरीब
- प्र. ६. १. चिन्हे २. चुका

६. शेरास सव्वाशेर

- प्र. १. १. कविराज कृष्णदेवरायांच्या दरबारात चालले होते. २. तेनालीने प्रत्येकी ५० फटके पहारेकऱ्यांना देण्यास सांगितले.
३. कृष्णदेवरायाने बक्षीस म्हणून पाच हजार सोन्याच्या मोहरा तेनालीला दिल्या. ४. कविराज पहारेकऱ्यांना दरबारात जाण्याबद्दल विचारतात.
५. तेनालीरामने आपले बक्षीस दोन्ही पहारेकऱ्यांमध्ये वाटून देईल असे वचन दिले.
- प्र. २. १. उत्कृष्ट २. सुंदर ३. गरिबी ४. शंभर ५. विनंती ६. गैरवापर
- प्र. ३. १. पहारेकरी कविराजांना म्हणाले. २. दुसरा पहारेकरी कविराजांना म्हणाला.
- प्र. ४. १. नर २. ललाट
- प्र. ५. १. शिष्य २. बेताल
- प्र. ६. १. चूक २. बरोबर ३. चूक
- प्र. ७. १. गाय २. लांडोर

७. पराक्रमी अभिमन्यू

- प्र. १. १. दोन्ही बाजूंचे सेनापती आपल्या सैन्याची रचना रोज निरनिराळ्या पद्धतीने करतात. तिला व्यूह असे म्हणतात.
२. चक्रव्यूहाचा भेद करण्याची विद्या अभिमन्यूला माहीत होती. ३. अभिमन्यूने वाकून धर्मराजाला नमस्कार केला.
४. द्रोणाचार्यांनी चक्रव्यूह नावाचा अवघड व्यूह रचला. ५. अभिमन्यू हा अर्जुनाचा मुलगा होता.
६. दौःशासनी हे दुःशासनाच्या मुलाचे नाव होते.
- प्र. २. १. अठरा २. सारथी ३. अभिमन्यूचा
- प्र. ३. १. चूक २. बरोबर ३. बरोबर ४. बरोबर ५. चूक

- प्र. ४. १. तंटा २. दैत्य
 प्र. ५. १. सारथी अभिमन्यूला म्हणाला. २. दुर्योधन द्रोणाचार्यांना म्हणाला. ३. भीम अभिमन्यूला म्हणाला.
 प्र. ६. १. दुःख २. दानव

८. स्वातंत्र्याचे मूल्य

- प्र. १. १. अबूखाँने बकरीचे नाव 'चांदणी' ठेवले. २. चांदणी खिडकीतून पळून गेली.
 ३. चांदणीला वाटे की आपण भेकड नाही. शूर आहोत. आपल्यातही बळ आहे, शिंगे आहेत. आपणही झुंज देऊ शकतो.
 ४. अबूखाँने आपल्या बकऱ्यांना कल्लू, मंगलिया, गोणारी, हुकुमा अशी गमतीची नावे दिली होती.
 ५. अबूखाँच्या गावाचे नाव 'अलमोरा' होते.
 प्र. २. १. निर्धार २. करमेना ३. कोंडून ४. अंधार ५. पक्षी
 प्र. ३. १. चूक २. चूक ३. बरोबर
 प्र. ४. १. एक शहाणा वृद्ध पक्षी इतर पक्ष्यांना म्हणाला. २. चांदणी स्वतःला म्हणाली.
 प्र. ५. १. गळा २. सुगंधी
 प्र. ६. १. चांदण्या २. डोळे
 प्र. ७. १. मरगळ २. अवगुण
 प्र. ८. १. कुत्री २. बाई

९. माझ्या गोव्याच्या भूमीत

- प्र. १. १. पावसाळ्यात दारासमोर सोन्याचांदीच्या धारा आहे असे कवी म्हणतो. २. गोव्याची माती लाल आहे.
 ३. गोव्याच्या भूमीत आंब्या-फणसांची रास आहे. ४. कवितेचे नाव 'माझ्या गोव्याच्या भूमीत' आहे.
 ५. उन्हाळ्यात गोव्याच्या भूमीवर खारा वारा वाहतो. ६. कवितेचे कवी बा. भ. बोरकर आहेत.
 प्र. २. विद्यार्थ्यांनी कवितेच्या ओळी पाठ्यपुस्तकातून लिहाव्यात.
 प्र. ३. १. निस्तेज २. विस्मृती ३. कर्कश ४. थंड
 प्र. ४. १. अवीट २. अष्टपैलू
 प्र. ५. १. इच्छा २. दुग्ध ३. रजनी ४. जल
 प्र. ६. १. चूक २. बरोबर ३. बरोबर
 प्र. ७. १. पाने २. फुले
 प्र. ८. १. काकी ३. वहिनी

१०. पोळा

- प्र. १. १. पोळा हा सण शेतकरी व बैल यांच्या नात्यातले प्रेम प्रकट करतो. २. पोळा या दिवशी बैलांचा थाट असतो.
 ३. पोळ्याच्या दिवशी पिठोरी व्रत करण्याची प्रथा आहे. ४. पिठोरीचे व्रत सुवासिनी स्त्रिया करतात.
 ५. पिठोरीची पूजा चौसष्ट योगिनींच्या चित्राच्या कागदाची पूजा करून करतात. ६. बैलांची पूजा करून पुरणपोळीचा नैवेद्य दाखवतात.
 प्र. २. १. यात्राच २. मातेने ३. चौसष्ट योगिनींच्या
 प्र. ३. १. चूक २. बरोबर ३. चूक ४. बरोबर ५. बरोबर
 प्र. ४. १. आशा २. निपुण ३. होम ४. क्रोध
 प्र. ५. १. सतत खूप मेहनत करणे- शेतकरी शेतात राब-राब राबतात; म्हणून आपल्याला चांगले अन्न मिळते.
 प्र. ६. १. गावे २. ताशे
 प्र. ७. १. गाय २. मुली
 प्र. ८. १. चिमुकले २. पारतंत्र्य

११. मुकी फुले

- प्र. १. १. श्याम फुलांची गोष्ट सांगणार होता.
 २. श्यामच्या जीवनावर पृथ्वीवरच्या फुलांनी व आकाशातील ताऱ्यांनी परिणाम केला होता.
 ३. शेतावर जास्वंद, कर्ण, गुलाब वगैरे नाना फुलझाडे होती. ४. गावात बकुळ वृक्ष पुष्कळ होते.
 ५. श्याम बकुळीच्या फुलांच्या परड्या भरून आणायचा. ६. झाडे कळ्यांना जीवनरस पाजतात.
- प्र. २. १. सौंदर्यमयी २. गणपतीचे ३. फुलांची ४. गुलबक्षीच्या ५. बकुळीची फुले ६. मांडीवर
- प्र. ३. १. बरोबर २. बरोबर ३. चूक ४. चूक ५. बरोबर
- प्र. ४. १. सुमन २. मोद
- प्र. ५. १. काकी २. देव
- प्र. ६. १. शिळा २. पुण्य

१२. तेनालीराम

- प्र. १. १. तेनालीराम आपल्या घरातील दिवाणखान्यात बसला होता. २. तेनालीराम चाणाक्ष होता.
 ३. तेनालीरामने माणसांच्या हालचालीवरून ते चोर असल्याचे ओळखले. ४. तेनालीरामचे बोलणे ऐकून चोर घाबरून गेले.
 ५. चोरांनी विहिरीतून पाणी उपसायला सुरुवात केली. ६. तेनालीरामने पत्नी व मुलाला बोलावले.
- प्र. २. १. चोरांचा २. पेटी ३. तेनालीराम ४. बागेत ५. खोलीत ६. गुपचूप ७. धाड
- प्र. ३. १. बरोबर २. बरोबर ३. चूक
- प्र. ४. १. ताप २. थेंब
- प्र. ५. १. कडे २. तुरे
- प्र. ६. १. वाघीण २. लांडोर
- प्र. ७. १. असमानता २. खोटा

१३. नेताजी सुभाषचंद्र बोस

- प्र. १. १. भाषण संपताच नेताजींनी एक हार आपल्या हातात घेतला.
 २. नेताजींच्या हातातील हार पाहून एक युवकाने पडेल ती किंमत देऊन हार घ्यायचा ठरवले.
 ३. आजाद हिंद सेनेच्या पहिल्या वाढदिवशी महिलांनी नेताजींची दागिन्यांनी तुला करण्याचे ठरवले.
 ४. स्त्रियांनी नेताजींना ओवाळले.
 ५. पूर्वी नेताजींनी हाक दिल्यावर या स्त्रीने आपला एकुलता एक मुलगा नेताजींच्या सेनेत पाठवला होता; म्हणून वृद्ध स्त्रीच्या डोळ्यातून आनंदाश्रू वाहू लागले.
 ६. सोन्याची फ्रेम पाहून नेताजी म्हणाले, “माताजी, तुम्ही धन्य आहात. ज्या देशातल्या स्त्रिया असा सर्वस्वाचा त्याग करतात, तो देश स्वतंत्र होणारच!”
- प्र. २. १. आझाद हिंद २. फ्रेममध्ये ३. प्रतिज्ञापत्रावर ४. मंगळसूत्र ५. तराजू ६. वजन
- प्र. ३. १. ओहोटी २. विपुलता
- प्र. ४. १. सिंधू २. कृषक ३. आशा ४. मावळणे
- प्र. ५. १. वृक्ष २. रुपये
- प्र. ६. १. पुरुष २. बाबा
- प्र. ७. १. चूक २. बरोबर ३. बरोबर

१४. हळूच या हो, हळूच या

- प्र. १. १. फुलांची हृदय इवलीशी आहेत. २. फुले पानांच्या मागे दडणार आहेत.
३. सकाळी गोड ऊन पडते असे कवी म्हणतो. ४. फुलांचे अंतरंग निर्मळ व सुंदर आहे.
५. कवी हळूच या असे सांगतो आहे. ६. फूल वाऱ्याच्या झोतात आनंदाने डोलते.
- प्र. २. १. कोल्हेकुई २. डरकाळी
- प्र. ३. कवितेच्या ओळी विद्यार्थ्यांनी स्वतः पूर्ण कराव्यात.
- प्र. ४. १. तंटा २. अहंकार
- प्र. ५. १. व्यर्थ २. विक्रेता
- प्र. ६. १. बरोबर २. बरोबर ३. चूक
- प्र. ७. १. उर्वरित २. असीम ३. अनाथ
- प्र. ८. १. ढग २. पाने